

บทสรุป : บทเรียนความสำเร็จ

การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต คนวัยทำงานในสถานประกอบการ

โดย กลุ่มงานพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน

ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา

สถานประกอบการภาคเอกชนในภาคอุตสาหกรรมทั้ง 41 แห่ง ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา ที่ได้ดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างสุขภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของพนักงานภายในองค์กรภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ พัฒนาศักยภาพคนวัยทำงานที่เป็นพนักงานในองค์กร ให้มีสุขภาวะที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี นำไปสู่ผลดีต่อการจัดการทรัพยากรบุคคล และเพิ่มผลผลิตขององค์กร บทเรียนการดำเนินงานในสถานประกอบการนำร่อง ที่มีกระบวนการดำเนินการที่ดี (Best Practice) สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ ขยายผลแก่เครือข่ายสถานประกอบการอื่นๆ ได้ จำนวน 8 แห่ง ที่เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินงานโครงการนี้ พบว่า การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นโอกาสอันดี ที่จะช่วยหนุนเสริมให้ระดับผู้บริหารของสถานประกอบการให้ความสำคัญในการสร้างสุขภาวะของพนักงาน มีการกำหนดนโยบายขององค์กร ประกาศนโยบาย กฎ กติกา ข้อกำหนดต่างๆ ที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาพของสมาชิกในองค์กร มีการสร้างทีม พัฒนาแกนนำในองค์กร เพื่อเป็นแกนนำในการประสานงาน สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมในองค์กร และมีกระบวนการร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ อย่างมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการ เกิดความร่วมมือของสมาชิกในองค์กรทุกระดับ โดยมีทีมบริหารสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ อย่างเต็มกำลัง เป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จของโครงการ

นอกจากนี้สถานประกอบการได้มีการจัดตั้ง “ทีมแกนนำส่งเสริมสุขภาพ” ซึ่งประกอบด้วยทีมบริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรบุคคล เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย (จป.วิชาชีพ) เป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการติดตามประเมินผล ขับเคลื่อนคุณภาพของการดำเนินงาน กิจกรรมสร้างสุขภาพของสมาชิก โดยนำข้อมูลสุขภาพ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจ จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของปัญหา และความต้องการของสมาชิกในองค์กร เช่น ข้อมูลจากการตรวจสุขภาพประจำปี ข้อมูลการเข้ารับบริการในโรงพยาบาลของสถานบริการ และ ข้อมูลการลาป่วยของพนักงาน เป็นต้น จะเห็นการขับเคลื่อนงานต่างๆ บนพื้นฐานของข้อมูล และการคืนข้อมูลแก่สมาชิกในองค์กร เพื่อให้เห็นประเด็นปัญหา สร้างความตระหนัก สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรม หาความต้องการและหาทางออกในการแก้ไขปัญหาสุขภาพของพนักงานได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังเห็นความพยายามของสถานประกอบการที่ขับเคลื่อนกิจกรรมด้วยการเสริมศักยภาพของพนักงานคนวัยทำงานในองค์กร โดยประสานความร่วมมือ จัดหาเครือข่ายภาครัฐ/ภาคเอกชน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตรงกับความต้องการของปัญหา และสมาชิกมาร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างความรอบรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริมปฏิบัติที่ถูกต้อง นำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสร้างสุขภาวะที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งการส่งบุคลากรไปรับการอบรม พัฒนาศักยภาพร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเสริมศักยภาพด้านการสร้างสุขภาพ และมาขับเคลื่อน ขยายผล แก่สมาชิกในองค์กร สามารถสื่อสารสร้างกระแส สร้างความรอบรู้ ความเข้าใจ และร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมแก้ปัญหาสุขภาพในสถานประกอบการได้โดยตรง

นอกจากนี้ภายใต้การดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา นี้ ได้มีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาด้านการส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนแก่สถานประกอบการ เป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารข้อมูลสุขภาพ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่กลุ่มเป้าหมายได้ อย่างไรก็ตามจากลักษณะการประกอบกิจการ หรือการประกอบกิจกรรม ของสถานประกอบการที่เข้าร่วม

โครงการทั้ง 41 แห่ง ที่ต้องมีความรีบเร่งกระบวนการผลิตในช่วงเวลา หรือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ที่เกิดขึ้น ทำให้การดำเนินงานตามแผนกิจกรรม/โครงการไม่เป็นไปตามแผนงานหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ภายใต้โครงการฯ ในบางส่วน ช่วงที่มีอุบัติการณ์ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังกล่าวที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินงาน สถานประกอบการไม่สามารถให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ได้เต็มที่มากนัก โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีการประชุมรวมกลุ่มคนจำนวนมาก ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเคร่งครัด ดังนั้นเพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืนในการสร้างสุขภาวะของคนวัยทำงานในสถานประกอบการ จึงยังจำเป็นต้องดำเนินการขับเคลื่อน สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ และสร้างกระแสรักสุขภาพในประชาชนกลุ่มนี้อย่างต่อเนื่อง

โจทย์ใหญ่เพื่อก้าวต่อไป จากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา ในสถานประกอบการ อุตสาหกรรม ภาคเอกชน ทั้ง 41 แห่ง ในพื้นที่รับผิดชอบ 7 จังหวัด เขตสุขภาพที่ 12 ตลอดระยะเวลา 2 ปี (เมษายน 2562 - พฤษภาคม 2564) ที่ผ่านมา ถือว่าประสบความสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจ ในการสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนงานสร้างสุขภาพ ที่เป็นเครือข่ายนอกกระทรวงสาธารณสุข (Non-Healthy) ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน และเครือข่ายสถานประกอบการภาคเอกชน และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง เพื่อเป้าหมายการสร้างสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนวัยทำงานในสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า การขับเคลื่อนกิจกรรมในประชาชนกลุ่มนี้มีข้อจำกัดในลักษณะการประกอบกิจการ กิจกรรมการดำเนินงานที่หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ ลักษณะงาน กิจการ ธุรกิจที่ต้องเร่งรับการผลิต (Productivity) ของสถานประกอบการ หรือภาคอุตสาหกรรมส่งออก และกิจการที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ เศรษฐกิจของกลุ่มเป้าหมายคนวัยทำงานกลุ่มนี้ ที่ทำให้มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม และความครอบคลุมของประชากรกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ โจทย์ใหญ่ของการดำเนินงานกิจกรรมในองค์กรประเภทสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรมนี้ นอกจากจะต้องอาศัยการสร้างกระแส กระตุ้นให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญ กำหนดนโยบาย มาตรการดูแลพนักงาน ควรมีการผลักดันให้เกิดการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ที่ต้องให้ความสำคัญและร่วมกันขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน สร้างความต่อเนื่อง มีระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผล สร้างแรงจูงใจและพัฒนาบุคลากร พัฒนาทีมที่เป็นแกนนำ หรือเป็นพี่เลี้ยง ในสถานประกอบการ พัฒนาศักยภาพของ Health Promoter หรือ Health Leader ให้สามารถดำเนินงานกิจกรรมต่างๆได้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องรอหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานระดับนโยบายระดับประเทศ

**ปัจจัยความสำเร็จ
ในการสร้างสุขภาพ
คนวัยทำงาน
ในสถานประกอบการ**

นโยบายและบทบาท
ของสถานประกอบการ
ที่เหมาะสมเป็นฐาน
สำคัญของการ
ดำเนินงาน

- กำหนดนโยบายที่ชัดเจนและประกาศนโยบายให้บุคลากรในองค์กรรับทราบ
- วางแผนด้านงบประมาณดำเนินงาน
- มอบหมาย/ จัดหาบุคลากร แกนนำดำเนินงานที่เหมาะสม
- การควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล
- ขอความร่วมมือ/สนับสนุนจากหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาศักยภาพบุคลากร
เสริมสร้างการเรียนรู้เป็น
หัวใจของการพัฒนา

- นำเสนอข้อมูล สถานการณ์ปัญหาสุขภาพให้สมาชิกในองค์กรเห็นปัญหา และหาความต้องการในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
- สื่อสารข้อมูลข่าวสาร สร้างการเรียนรู้ผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อการเข้าถึงของบุคลากรทุกระดับในองค์กร
- พัฒนาบุคลากรแกนนำนักสร้างสุขภาพในสถานประกอบการ (Health Promoter/ Health Leader)

ความคิดสร้างสรรค์ใน
การสื่อสารสร้างความ
รอบรู้ นำสู่ความสำเร็จ

- บูรณาการงานสร้างสุขภาพในกิจกรรมต่างๆขององค์กร
- เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วม คุย คิด ทำ ร่วมกัน
- กิจกรรมสร้างสรรค์/สร้างแรงจูงใจ ให้ร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

**ปัจจัยความสำเร็จ
ในการสร้างสุขภาพ
คนวัยทำงาน
ในสถานประกอบการ (ต่อ)**

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
บุคลากรทุกระดับ เพื่อความ
ยั่งยืนของการพัฒนา

- ผู้บริหารสถานประกอบการ งานพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน (จป.)
- พยาบาลผู้ให้บริการในโรงพยาบาลของ สปก.
- บุคลากรทุกระดับ ในสปก.
- โรงพยาบาลเอกชนที่พนักงานผู้ประกันตนตรวจสุขภาพประจำปี
- แม่ครัว/แม่ค้าที่จำหน่าย หรือบริการอาหารในสถานประกอบการ

ผลการพัฒนาขึ้นอยู่กับ
กระบวนการที่มี
ประสิทธิภาพ

- การถ่ายทอดนโยบาย
- การแต่งตั้งคณะทำงาน/ตั้งทีมแกนนำสุขภาพ
- กระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
- ให้ความสำคัญกับการสร้างสุขภาพและการพัฒนา
คุณภาพชีวิตพนักงานในองค์กร
- จัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการสร้างสุขภาพและเป็น
กิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของสมาชิกในองค์กร

ข้อเสนอแนะ
ก้าวต่อไป

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย
- สร้างความต่อเนื่อง ระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผล
- สร้างแรงจูงใจให้แกนนำสุขภาพ (Health Promoter/Health Leader)